

ELINKEINOELÄMÄN
YHTEISET
HALLITUSOHJELMATAVOITTEET
2023

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

SISÄLLYS

1	Talous ja työllisyys	6
	<ul style="list-style-type: none"> • Työllisyyden vahvistaminen avoimella sektorilla • Työperusteinen maahanmuutto • Kannustinloukkujen purkaminen, työn ensisijaisuuden varmistaminen • Julkisen palvelutuotannon tehostaminen • Julkiset hankinnat • Sosiaalietuuksien ja -palvelujen rahoitus • Eläketurvan rahoituksellinen kestävyys ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus • Työvoimapalvelut • Osaamisen kehittäminen • Vastuullinen taloudenpito julkisella sektorilla	
2	Verotus	16
3	Paikallinen sopiminen	19
4	Työrauha	22

JOHDANTO

Maailma ja Eurooppa elävät nopean muutoksen aikaa. Suomen mahdollisuudet vaikuttaa tähän muutokseen ovat rajalliset. Mitä paremmin olemme hoitaneet omat asiamme, sitä paremmin pärjäämme myös yllättävissä tilanteissa. Mitä ketterämpiä olemme, sitä paremmin pystymme hyödyntämään myös muutoksen luomia mahdollisuuksia.

Käynnissä on yhä kiihtyvä kansainvälinen kilpailu yritysten investoinneista ja sijoittumisesta. Suomella on vahvuuksia, joista on syytä pitää kiinni. Heikkouktemme ovat myös tiedossa. Rakenteita on uudistettava, eikä aikaa ole hukattavaksi. Meitä vertaillaan ja haastetaan joka päivä.

Vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen muodostettavan hallituksen päätökset määrittävät sen, kuinka Suomi onnistuu uudistamaan pohjoismaisen hyvinvointimallinsa. Ratkaisu on vahvistaa avointa sektoria eli vauhdittaa yritysten kasvua ja investointeja ja lisätä yrittäjyyttä. Se on tärkein väline hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Elinkeinoelämän järjestöt Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät ja Perheyritysten liitto edustavat yrityksiä ja niiden omistajia, joiden harteilla Suomen hyvinvoinnin säilyttäminen pitkälti lepää. Tässä paperissa on suomalaisten yritysten ja elinkeinoelämän keskeisiä yhteisiä tavoitteita ehdolle seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Jyri Häkämies

Elinkeinoelämän keskusliitto

Juho Romakkaniemi

Keskuskauppakamari

Minna Vanhala-Harmanen

Perheyritysten liitto

Mikael Pentikäinen

Suomen Yrittäjät

1. TALOUS JA TYÖLLISYYS

Työllisyyden vahvistaminen avoimella sektorilla

Avoimen sektorin työllisyyden vahvistaminen on tärkein väline terveen julkisen talouden aikaansaamiseksi ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Poliittisten johtajien pitää hyväksyä tämä tosiasia talouteen ja työllisyyteen liittyvän politiikanteon lähtökohdaksi.

Ratkaisut

Seuraavan hallituksen pitää tehdä päätökset, joilla avoimelle sektorille voi syntyä henkilötyövuosilla mitattuna 100 000 työpaikkaa vaalikauden loppuun mennessä. Julkisen sektorin työntekijöiden määrää ei pidä lisätä. Nämä päätökset johdavat julkisen talouden jäämän vahvistumiseen yli yhdellä prosentilla suhteessa bruttokansantuotteeseen sekä julkisen talouden rahoitusaseman kohenemiseen noin 2,5 miljardilla eurolla.

Hallituksen tulee antaa eduskunnalle tämän tavoitteen toteuttamisen edellyttämät lakiesitykset viimeistään syksyllä 2024.

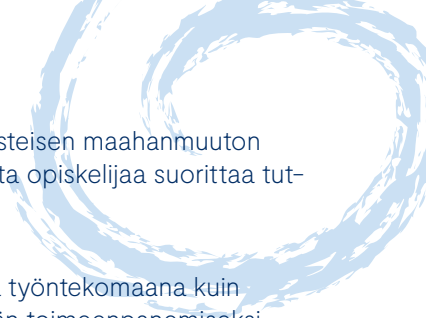
Työperusteinen maahanmuutto

Suomen kauan jatkunut matala syntyvyys on johtanut epäedulliseen väestörakenteeseen ja heikkenevään huoltosuhteeseen. Osaavien kotimaisten työntekijöiden heikkenevä saatavuus jarruttaa yritysten kasvua, investointeja ja kilpailukykyä. Suomen on syytä houkuttaa osaavaa ulkomaista työvoimaa myös siksi, että kansainvälistyvät yrityksemme tarvitsevat kansainvälistä osaamista. Kilpailu liikkuvista osaajista on kansainvälisesti kovaa. Samalla kun Suomi tekee brändityötä yrittäen kääntää esimerkiksi maantieteelliset haasteet houkuttaviksi tekijöiksi, Suomi tarvitsee myös konkreettisia insentiivejä ulkomaisille osaajille, jotka harkitsevat Suomeen työn tai opintojen perässä muuttamista.

Ratkaisut

- **Suomen markkinointi työnteko- ja opiskelumaana**

Hallitus asettaa määrälliset tavoitteet työ- ja koulutusperusteiselle maahanmuutolle ja mitoittaa toimenpiteensä sen mukaisiksi. Työperusteisen maahanmuuton

tavoite on 20 000 henkilöä vuodessa. Koulutusperusteisen maahanmuuton tavoitteena on se, että vuositasolla 12 000 ulkomaista opiskelijaa suorittaa tutkinnon Suomessa.

Suomea markkinoidaan ulkomailla niin kiinnostavana työntekomaana kuin palkitsevana opiskelu- ja tutkimusympäristönä. Tämän toimeenpanemiseksi Talent Boost -toiminta vakiinnutetaan ja Team Finland -brändityötä vahvistetaan tarpeellisin lisäresurssein.

● **Työluvan saamisen helpottaminen**

Oleskelulupamenettelylle asetetaan yhden kuukauden enimmäiskäsittelyaika. Vähintään 4 000 euroa kuukaudessa ansaitsevilla aikaa saa kulua enintään yksi viikko. Hakemus katsotaan hyväksytyksi, jos päätöstä määräajan kuluessa ei ole annettu.

Oleskeluluvan hakumenettelyssä otetaan käyttöön sähköinen tunnistautumismahdollisuus niissä maissa, joissa se voidaan luotettavasti järjestää. Selvitetään mahdollisuudet hyödyntää EU:n muiden jäsenvaltioiden tunnistetietoja lupaprosesseissa.

Digitalisoidaan ja automatisoidaan työluvan käsittelyprosessit mahdollisimman pitkälle.

Luovutaan työvoiman saatavuusharkinnasta. Säilytetään työsuhteen vähimmäisedellytykset, kuten HE 269/2009.

Hyväksytään työhön tulevan sekä hänen perheensä kohtuulliset maahanmuutto- ja asettautumiskustannukset verovähennykselpöisiksi.

● **Opiskelu ja kotouttaminen**

Jokaiselle korkeakoulusta valmistuneelle ulkomaalaiselle automaattisesti pysyvä oleskelulupa.

Lukukausimaksuille osittainen verovähennysoikeus, kun jäävät Suomeen töihin.

Laajennetaan kansallisen D-viisumin käyttömahdollisuuksia opintojen aloittamisen nopeuttamiseksi. Mahdollistetaan oleskeluluvan hakeminen samalla perusteella joko etukäteen ulkomailla tai vasta Suomeen saapumisen jälkeen.

Tarjotaan lisää kielikoulutusta kansainvälisille opiskelijoille.

Valtio tukee englannin kielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen saatavuuden parantamista myöntämällä lisärahoitusta etenkin suurille ja keskisuurille kunnille.

Lisätään peruspalvelujen kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä hallinnollisten sähköisten viranomaispalvelujen saatavuutta englannin kielellä.

Kannustinloukkujen purkaminen, työn ensisijaisuuden vahvistaminen

Työnteon pitäisi olla aina tulonsiirroilla elämistä houkuttelevampi vaihtoehto. Kannustinloukkujen purkaminen on osa talouden dynaamisuuden ja työllisyysasteen ja hyvinvoinnin nostoa.

Ratkaisut

Tarkistetaan työttömyysturvaetuuksia työllisyyttä vahvistavasti. Palautetaan työssäolo- ja paluuehto 12 kuukauteen. Palautetaan omavastuu-aika seitsemään päivään ja lomakorvauksen jaksotus. Porrastetaan työttömyyspäivärahan enimmäiskesto työuran pituuden perustella siten, että kuuden kuukauden työssäolo-ehdon täyttämällä enimmäiskesto on 100 päivää ja jokainen työssäoloehtoa kerryttävä lisäkuukausi pidentää sitä 20 päivällä siihen saakka, kun enimmäiskesto on 400 päivää.

Siirrytään pakolliseen yleiseen työttömyysvakuutukseen.

Yhdistetään yleinen asumistuki ja toimeentulotuen asumiskustannusten korvaaminen yhdeksi kotitalouskohtaiseksi etuudeksi. Tarkistetaan perusomavastuun laskukaavassa käytettävä tulojen huomioon ottamisen 42 prosentin osuus 50 prosenttiin. Muutetaan tuen taso 70 prosenttiin hyväksytyjen asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta. Korvataan todellinen vuokra kaupunkiseudun keskivuokralla hyväksytyjä asumiskustannuksia määritettäessä. Lisätään toimeentulotukeen asumiskustannusten 10 prosentin omavastuu.

Veroille on
saatava enemmän
vastinetta.

Julkisen palvelutuotannon tehostaminen

Julkisen palveluntuotannon tehostaminen on tarpeen, jotta veroille saadaan mahdollisimman paljon vastinetta ja julkinen talous pysyy sille kuuluvassa roolissaan.

Ratkaisut

- **Sote-uudistuksen ”korjauspaketti”**

Laajennetaan hyvinvointialueiden mahdollisuuksia valita järjestämisvastuullaan olevien sote-palvelujen tarkoituksenmukaisin toteutustapa. Tämä toteutetaan vähentämällä rajoitteita, jotka pakottavat ylläpitämään omaa palvelutuotantoa.

Palvelujen saatavuuden edistämiseksi hoitoon pääsyn velvoittavia määräaikoja lyhennetään lähtökohtaisesti puolittamalla ne nykyisistä määräajoista. Mikäli hyvinvointialueen oma tuotanto tai palvelujen ostot ovat riittämättömiä tämän toteuttamiseen, hyvinvointialueen on annettava asiakkaalle palveluseteli, jonka arvo mahdollistaa palvelun hankinnan likimain samalla asiakasmaksulla verrattuna siihen, että hyvinvointialue olisi tuottanut palvelun itse.

Hyvinvointialueille säädettävä velvollisuus laskea julkisesti omistetun tuotannon kustannukset ja julkistaa ne, käyttää vertailutietoa muista palveluntuottajista sekä laatia palvelustrategia, jossa otetaan kantaa palvelujen hankintoihin.

● **Kuntien ja hyvinvointialueiden tukipalvelut avattava kilpailulle**

Kuntien ja hyvinvointialueiden tukipalvelut on avattava kilpailulle. Näitä palveluja ovat esimerkiksi taloushallinto, ateriapalvelut, kiinteistöhuolto, rakennuttaminen ja työterveyshuolto. Nämä eivät ole kuntien tai hyvinvointialueiden ydintoimintoja. Kilpailuttamalla pystytään tehostamaan julkisten varojen käyttöä sekä kannustamaan uusiin innovaatioihin.

Tarkistetaan julkisen sektorin vapaaehtoisia tehtäviä siten, että kunnat ja hyvinvointialueet eivät harjoita elinkeinotoimintaa aloilla, joilla on tai voi tulla yksityistä tuotantoa.

Tarkennetaan lainsäädännössä julkisen palvelutuotannon roolia siten, että markkinoiden toimivuuden vääristymät ehkäistään.

Vahvistetaan kilpailuneutraliteetin valvontaa ja havaittuihin pulmiin puuttumista.

Vahvistetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta julkisen vallan järjestämistä vastuulla olevien palvelujen tuottamisen saatavuuden, laadun ja tuottavuuden kohentamiseksi.

Varmistetaan, että kunnallisen ja yksityisen sektorin työeläkejärjestelmien erillisyyksi ei ohjaa sitä, miten julkinen palvelutuotanto järjestetään. Tämä edellyttää muun muassa kunnallisen eläkejärjestelmän vakuutusmaksusääntelyn ja vakuutusvelvollisuuden rajapinnan tarkistamista siten, että yksityisoikeudelliset yhteisöt järjestävät työeläketurvan yksityisen sektorin työeläkejärjestelmässä niiden omistuksesta riippumatta.

Julkiiset hankinnat

Yrittäjä on monessa mielessä epäreilussa asemassa verrattuna julkisen vallan yhtiöihin, jotka eivät toimi perinteisellä yrittäjäjärjellä. Kilpailua haittaa erityisesti kuntien mahdollisuus kiertää hankintalakea ja ostaa ilman kilpailutusta palveluita

ja tuotteita osittainkin omistamiltaan yhtiöiltä (inhouse). Monesti kunnat omistavat näistä yhtiöistä ihan nimellisen ja marginaalisen osuuden, eikä niillä ole todellista määräysvaltaa yhtiöön.

Ratkaisut

- Julkisten toimijoiden tulee linjata, että ne luopuvat liiketoiminnoistaan, joissa on tai joihin olisi syntymässä kilpailua ja yritysten tarjontaa. Näin yritysten elinvoimaa vahvistetaan, mikä luo työpaikkoja ja veroeuroja alueelle.
- Julkisen sektorin ostojen on oltava avoimempia. Julkisen sektorin ostojen julkaiseminen avoimesti parantaa sisäistä valvontaa ja tiedolla johtamista sekä mahdollistaa kustannussäästöjen hakemisen ja tietojen paremman vertailtavuuden.
- Suomen hallitus tavoittelee, että kaikista hankinnoista yli kymmenen prosenttia olisi innovatiivisia hankintoja. Se tarkoittaa, että hankinta kohdistuu innovaatioon eli kokonaan uuteen tai aiemmasta merkittävästi paranneltuun tuotteeseen tai palveluun. Uutuusarvon lisäksi on tärkeää, että innovatiivinen hankinta johtaa aiempaa parempaan lopputulokseen tilaajan tai palvelun käyttäjän kannalta. Parhaimmillaan innovatiiviset hankinnat voivat synnyttää kotimaassa innovaatioita ulkomaankauppaan ja parantaa kansalaisten palveluja ja käyttämiä tuotteita.
- Luovutaan keinotekoisista sidosyksikkörakenteista. Sallittuja sidosyksikkörakenteita ovat ne, joissa on kyse aidosta omistajuuden tuomasta määräysvallasta.
- Rajoitetaan sidosyksikköjen myyntiä siten, että ne voivat myydä tavaroitaan ja palvelujensa muille kuin omistajilleen vain silloin, kun markkinapuute on aito.

Sosiaalietuuksien ja -palvelujen rahoitus

Sosiaalietuuksien ja -palveluiden rahoitus ei ole optimaalinen tehokkuuden ja kestävyuden näkökulmista tarkasteltuna

Ratkaisut

- Terveystieteiden monikanavaista rahoitusjärjestelmää kehitetään ta-

voitteena riittävä rahoituspohja sekä palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen. Valtion rahoitusvastuuta yksityisen hoidon ja tutkimuksen, matkakustannusten ja lääkkeiden korvauksissa sekä kuntoutuksen järjestämisessä siirretään hyvinvointialueille. Rahoitusvastuun siirto kompensoidaan valtionosuuksilla hyvinvointialueille siten, että uudistuksen voimaan tullessa hyvinvointialueiden kustannukset eivät kasva.

- Hallitus antaa eduskunnalle lakiesityksen, jolla niin sanottu potilasdirektiivi saatetaan voimaan siten, että Suomesta ja muista EU-maista hankittua hoitoa korvataan yhdenvertaisesti. Tämä toteutetaan korottamalla sairausvakuutuslaissa säädettyjä yksityisen hoidon ja tutkimuksen korvauksia.
- Lomautuksen ajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin sisällytetään peruspäivärahaa vastaava valtion rahoitusosuus.
- Hallitus tarkastelee Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen asemaa vaalikauden lopulla, kun on saatu riittävästi tietoa siitä, miten hyvinvointialueet ovat kyenneet järjestämään määrällisesti ja laadullisesti vastaavat palvelut.

Eläketurvan rahoituksellinen kestävyys ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

Eläketurvan rahoituskestävyys on koetuksella.

Ratkaisut

- Hallitus antaa vaalikauden puoliväliin mennessä eduskunnalle lakiesityspaketin työeläketurvan rahoituksellinen kestävyys ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.
- Eläkejärjestelmää uudistetaan siten, että nykyinen maksutaso (24,4 prosenttia maksun perusteena olevista palkoista) yhdessä eläkevarojen ja niiden sijoitustuottojen kanssa riittää kattamaan eläkkeistä aiheutuvat menot. Tämä edellyttää muun muassa eläkevarojen rahastointia ja vakavaraisuutta säätelevien säännösten tarkistamista siten, että mahdollisuudet saada oletettuja parempia sijoitustuottoja kohenevat. Lakiesityspaketti sisältää myös tavoit-

teiden saavuttamisen edellyttämät eläke-etuuksien tarkistukset.

Työvoimapalvelut

Työvoimapalveluja on tehostettava.

Ratkaisut

- Julkisten TE-palvelujen järjestäjien lukumäärä supistetaan enintään 15 järjestäjään. TE-palvelujen voimavarat mitoitetaan vastaamaan palveluille asetettuja vaatimuksia ja tavoitteita.
- Aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuutta parannetaan. Jatkossa palkkatuettu työ ei kerrytä työttömyysturvan työssäoloehtoa ja palkkatukea maksetaan vain yksityisen sektorin työnantajille. Aktiivisen työvoimapolitiikan toimeenpano rahoitetaan yksinomaan TEM:n hallinnonalan määrärahoista.
- Kasvatetaan työnantajien ja TE-palvelujen yhteishankinnan osuutta työvoimakoulutuksen järjestämisessä.
- Palvelut tuotetaan monituottajamallia hyödyntäen eli myös yksityisten työvoimapalveluyhtiöiden osaamista ja resursseja käytetään.
- Yksityisten työvoimapalvelujen tuottajille järjestetään mahdollisuus saada tietoja työttömistä työnhakijoista teknisen käyttöyhteyden avulla.
- Tietojärjestelmät kuntoon.

Osaamisen kehittäminen

Osaavasta työvoimasta on pulaa.

Ratkaisut

- Vahvistetaan työllistymisen painoarvoa koulutuksen rahoitusmalleissa ja oppilaitosten tukea työpaikalla oppimiseen.
- Siirrytään osakeyhtiömalliin ammatillisen koulutuksen järjestämisessä ja lisä-

tään elinkeinoelämän edustusta koulutuksen järjestäjien hallituksissa.

- Rakennetaan silta TKI-toiminnasta jatkuvaan oppimiseen ohjelmavalmistelulla yritysten ja korkeakoulujen yhteistyössä.
- Lisätään yrityslähtöistä täsmäkoulutusta ja tutkintoja lyhempiä kokonaisuuksia.
- Otetaan käyttöön digitaaliset osaamismerkkit muualla kuin koulutuksessa hankitun osaamisen tunnustamiseksi.
- Lisätään julkisen ja yksityisen kumppanuusmallien käyttöä koulutuspalveluissa.
- Kootaan jatkuvan oppimisen digitaaliselle alustalle jatkuvan oppimisen lyhytkestoinen tarjonta.
- Osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakkoinnissa siirrytään dataperusteiseen toimintamalliin TEM-OKM -yhteistyössä.
- Luodaan jatkajakouluverkosto pk-yritysten omistajavaihdojen tueksi.
- Lisätään yrittäjyysosaamista kaikessa koulutuksessa.

Vastuullinen taloudenpito julkisella sektorilla

Tehokas julkinen sektori tukee markkinoita ja lisää hyvinvointia. Panostukset tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan ovat esimerkkejä tuottavasta ja perustellusta julkisten varojen käytöstä. Verotuksen ja tulonsiirtojen avulla pystytään parantamaan kaikkien hyvinvointia tiettyyn rajaan asti. Parhaimmillaan julkinen sektori luo säätelystä, joka edesauttaa markkinoita.

Kaikki julkiset menot eivät kuitenkaan ole perusteltuja. Siksi julkisen sektorin pitää keskittyä perustehtäviinsä. Vuosien saatossa julkisiin toimiin on siirtynyt asioita, jotka eivät ole julkisen sektorin ydintehtäviä. Nämä rönsyt syövät kansankunnan resursseja.

Suomessa julkisen hallinnon ja erityisesti kuntien yritystoiminta on levittäytynyt monelle toimialalle: on ateriapalveluita, rakentamista, tietotekniikkaa, kiinteistöhuoltoa, jätehuoltoa, kuljetus- ja logistiikkapalveluita ja tilitoimistopalveluja. Bonuksena veronmaksajille tulee vielä in-house-toiminta, jossa kunnilla tai kuntayhtymillä on yksityisoikeus liiketoimintaan kuntien kanssa. Siinä sivussa julkiset

yrietykset ovat levittäytyneet myös yksityisille markkinoille. Se on kansantaloudelle vahingollista.

Suomen julkisyhteisöjen menot ovat yli sata miljardia euroa. Niissä on karsittavaa ja tehostamisen varaa. Verotuksen kohtuullistamisen ehtona on julkisten menojen karsiminen. Mekaanisten menoleikkauslistojen sijaan pitää tarkastella, mitä kokonaisuuksia voidaan luontevasti julkiselta puolelta siirtää yksityisen tai kolmannen sektorin vastuulle.

Julkiset menot pitää kyetä laittamaan tärkeysjärjestykseen. Esimerkiksi osaamiseen panostaminen on tärkeämpää kuin julkisen sektorin ylläpitämät viihdepalvelut. Panostus tutkimukseen on tärkeämpää kuin kilpaurheilu.

Ratkaisut

- Hallitus tarkastelee kriittisesti erityisesti 2000-luvulla voimaantulleita, julkisia menoja kasvattaneita etuus- ja palvelu-uudistuksia. Tarkastelun pohjalta hallitus antaa eduskunnalle vaalikauden puoliväliin mennessä lakiesityspaketin, jolla julkisia menoja sopeutetaan vastaamaan talouden kykyä rahoittaa niitä.
- Maakuntaudistuksen mukana sote-menot poistuvat kunnilta. Koska kuntien tulot saattavat ylittää menot, on vaarana löysä budjetti ja houkutus lisätä kuntien menoja ja siten nostaa kokonaisverorasitusta. Hallituksen pitää päättää valvonta- ja raportointikeinoista, joilla tämä estetään.

**Julkiset menot on
kyettävä laittamaan
tärkeysjärjestykseen.**

2. VEROTUS

Suomen kasvu ja hyvinvointi riippuvat yrityksistä ja yksittäisistä yrittäjistä, jotka harjoittavat liiketoimintaa ja työllistävät ihmisiä. Yritysten toimintaan ja yrittäjyyteen sisältyy riskejä, jotka on huomioitava yrityksiin ja yrittäjiin kohdistuvassa verotaakassa. On varmistettava, että yritysten toimintaympäristö pysyy ennakoitavana ja vakaana. Yritystoimintaan kannustava verotus houkuttelee yhä useampaa ihmistä yrittämään sekä yrityksiä investoimaan ja työllistämään. Tuloksena on vahvempi talouskasvu.

Ratkaisut

- **Yritysten ja yrittäjien verotusta ei kiristetä.**

Suomen kasvu ja hyvinvointi riippuvat keskeisesti yrityksistä ja yksittäisistä yrittäjistä, jotka harjoittavat liiketoimintaa ja työllistävät ihmisiä. Yritysten toimintaan ja yrittäjyyteen sisältyy riskejä, jotka on huomioitava yrityksiin ja yrittäjiin kohdistuvassa verotaakassa. Yritysten ja yrittäjien verotusta ei tule kiristää seuraavalla hallituskaudella. On varmistettava, että yritysten toimintaympäristö pysyy ennakoitavana ja vakaana. Kirjaus siitä, että yritysten ja yrittäjien verotus ei kiristy, kannustaa yhä useampaa ihmistä yrittämään sekä yrityksiä investoimaan ja työllistämään ja tukee siten talouskasvua ja työllisyyttä.

- **Ansiotuloverotusta kevennetään kaikissa tuloluokissa.**

Ansiotuloverotuksen kevennys kannustaisi työn tekemiseen ja tukisi työllisyyttä. Nykyisellään kireä työn verotus häittää näitä tavoitteita. Ankaruuden verotus vähentää työhön osallistumista ja laskee tehtyjen työtuntien määrää sekä heikentää yritysten kustannuskilpailukykyä ja nostaa työllistämisen kynnyksiä. Ansiotuloverotusta tulee keventää kaikissa tuloluokissa. Ansiotuloverotuksen keventämisessä on huomioitava valtion verotuksen lisäksi myös kuntaverotuksen, mahdollisen maakuntaveron sekä palkansaajien sosiaalivakuutusmaksujen kehitys.

- **Ylin marginaaliveroaste lasketaan 50 prosenttiin.**

Verotuksen jyrkkä progressio näkyy myös marginaaliveroprosenteissa. Ylin marginaaliveroprosentti, joka tällä hetkellä on lähes 60 prosenttia, on Euroopan kireimpiä. Korkea marginaaliveroaste heikentää kannusteita edetä työurala. Esimerkiksi OECD on suositellut Suomea keventämään työn verotaakkaa talouskasvun ja työllisyyden parantamiseksi. OECD:n mukaan ylimpiä marginaaliveroprosentteja tulee alentaa, jotta niiden korkea taso ei vaikeuta erityisosaajien pysymistä Suomessa ja estä heidän muuttoaan ulkomailta Suomeen.

- **Yhteisöveroaste sekä yhteisöverojärjestelmä kokonaisuudessaan pidetään kansainvälisesti vertaillen kilpailukykyisenä.**

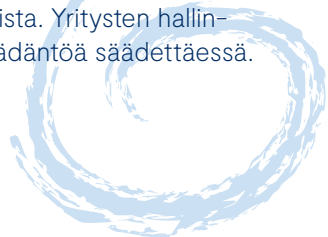
Käynnissä on yhä kiihtyvä kansainvälinen kilpailu yritysten investoinneista ja sijoittumisesta. Valtioiden välillä on myös kilpailua siitä, kenelle kuuluu oikeus verottaa yritysten liiketoimintaa. Suomen on varmistettava pärjääminen tässä kansainvälisessä kilpailussa. Yhteisöverokantamme sekä yhteisöverojärjestelmä kokonaisuudessaan on pidettävä kansainvälisesti vertaillen kilpailukykyisenä, jotta Suomen houkuttelevuus investointien kohteena säilyy.

- **Verotukseen liittyvä toimintaympäristö pidetään ennakoitavana ja vakana.**

Ennakoitava, vakaa ja pitkäjänteinen veropolitiikka on yksi keskeisimpiä kysymyksiä, kun arvioidaan toimintaympäristön kilpailukykyä. Yritysten investointien aikajänne on pitkä. Siksi on tärkeää, että toimintaympäristö on ennakoitava ja vakaa, eikä sisällä riskejä poukkoilevasta verolainsäädännöstä.

- **Yritysten verotukseen liittyvää hallinnollista taakkaa vähennetään.**

Viime vuosina on säädetty verolainsäädäntöä, jonka fiskaalinen vaikutus on vähäinen, mutta joka aiheuttaa yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa ja aiheuttaa kustannuksia. Samalla veropolitiikan kokonaisuus sirpaloituu ja pitkäjänteisyys kärsii. Tällainen sääntely ei ole tarkoituksenmukaista. Yritysten hallinnollinen taakka on huomioitava paremmin uutta verolainsäädäntöä säädettäessä.

- **Verolainsäädännössä otetaan käyttöön jälkiarviointimekanismi.**

Verolainsäädännön vaikutuksia tulisi arvioida säännönmukaisesti jälkikäteen huomioiden sekä fiskaaliset että hallinnolliset vaikutukset sekä vaikutukset yritys-toimintaan, työllisyyteen ja investointeihin. Vaikutusten jälkiarviointi on erityisen tärkeää silloin, kun otetaan käyttöön uudentyyppistä verolainsäädäntöä. Näissä tapauksissa pitäisi olla käytössä mekanismi, joka mahdollistaa lainsäädännön jälkiarvioinnin sovittun ajan kuluttua. Arvioinnin tulee olla julkista ja läpinäkyvää. Valmius korjausliikkeisiin on myös oltava.

- **Tuetaan kotimaista omistajuutta ja kannustetaan suomalaisia kansankapitalismiin. Osakesäästötiliä laajennetaan.**

Yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia tulee helpottaa, jotta turvataan yritystoiminnan, investointien ja työpaikkojen jatkuvuus.

Kansankapitalismi on ottanut viime vuosina ison loikan eteenpäin, kun yhä useampi suomalainen on ryhtynyt sijoittamaan. Pääoman ei pidä olla vain varakkaiden yksinoikeus vaan on tärkeää, että sijoittaminen ja sitä kautta vaurastuminen kuuluvat kaikille. Ruotsissa ja Tanskassa kansankapitalismi on jo paljon pidemmällä ja tavoite vaurastumisesta on jaettu. Esimerkiksi Tanskassa palkan-saajakeskusjärjestö FHO ajoi sijoitussäästötiliä. Suomessa SAK vastusti sijoitussäästötilien käyttöönottoa. Tärkeä väline kansankapitalismin edistämiseksi on ollut osakesäästötili, jota tulee seuraavalla hallituskaudella laajentaa.

**Kannustava verotus
houkuttelee yrittämään,
investoimaan ja
työllistämään.**

3. PAIKALLINEN SOPIMINEN

Työmarkkinoille tarvitaan sopimisen vapaus

Työpaikat syntyvät, jos yritykset menestyvät kilpailussa. Tämä edellyttää ketteryyttä työpaikoilta ja lainsäädännön pitää tukea tätä.

Yritykset eivät pysty vastaamaan kovenevaan kilpailuun parhaalla mahdollisella tavalla, koska lainsäädäntö estää niitä sopimasta työehdoista paikallisesti. Tämä heikentää kilpailukykyä ja tuottavuutta, mikä puolestaan vähentää työpaikkoja. Ongelma koskee kaikkia yrityksiä; isoja ja pieniä, järjestäytyneitä ja järjestäytymättömiä. Isojen yritysten arvoketjuissa on usein satoja, jopa tuhansia pieniä yrityksiä. Isokaan ei voi joustaa, kun sen arvoketju ei joustaa.

Työpaikkasopimiselle on oikeudellisia ja käytännön esteitä. Lainsäädännössä olevat sopimisen kiellot estävät sopimista erityisesti järjestäytymättömissä yrityksissä, jotka noudattavat työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella tai jotka toimivat aloilla, joilla ei ole työehtosopimusta. Tällaisia työnantaja on yli 80 prosenttia työnantajayrityksistä ja määrä on kasvussa.

Sopiminen työläinsäädännöstä poiketen on pääsääntöisesti mahdollista vain valtakunnallisten tes-osapuolten välillä. Lisäksi monilla aloilla merkittävimmät sopimismahdollisuudet ovat ”luottamusmieslukon” takana. Luottamusmiehiä on kuitenkin enintään noin kymmenessä prosentissa työnantajayrityksiä.

Työpaikkasopimisen lisäämiselle on kansalaisten vahva tuki. Elinkeinoelämän valtuuskunta Evan julkistaman arvo- ja asennetutkimuksen mukaan puolet suomalaisista katsoo, että kaikki hyötyisivät, jos palkoista ja muista työehdoista voitaisiin sopia nykyistä joustavammin työpaikoilla. Myös Kantarin tekemän Työelämägallupin mukaan lähes kaksi kolmesta työllisestä on sen kannalla, että työpaikoilla pitäisi olla sopimisen vapaus työehdoista, jos sekä työnantaja että työntekijä sitä yhdessä haluavat.

Sopimisen on oltava
yhtenvertaisesti
mahdollista kaikilla
työpaikoilla.

Ratkaisut

Työpaikkasopimisen mahdollisuuksia on lisättävä lainsäädäntömuutoksilla. Sopimisen on oltava yhtenvertaisesti mahdollista kaikissa yrityksissä ja kaikilla työpaikoilla riippumatta siitä, ovatko yritys ja työntekijät järjestäytyneitä liittoon vai eivät. Työpaikkasopimisen lisääminen ei merkitse työntekijöiden turvan heikentymistä, sillä työntekijöillä on aina oikeus vedota sovellettavaan työehtosopimukseen. Lisäksi sopimisen on tapahduttava eduskunnan säätämän pakottavan lainsäädännön asettamissa rajoissa.

- Sopimisen pitää olla mahdollista kaikissa yrityksissä; myös sellaisissa, jotka eivät ole työehtosopimuksen piirissä.
- Nykyisin toisin sopiminen on yleensä mahdollista vain valtakunnallisella työehtosopimuksella. Rajaus pitää muuttaa niin, että myös yrityskohtaisesti voidaan sopia toisin.
- On mahdollistettava se, että työpaikan osapuolet voivat kaikissa yrityksissä halutessaan sopia myös työehtosopimuksesta poikkeavista palkkaus- ja työaikajärjestelyistä.
- On poistettava kaikki laissa olevat järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat sopimisen kiellot.
- On varmistettava, että paikallinen sopiminen on mahdollista yrityksissä riippumatta siitä, kuuluuko yritys työnantajaliittoon, tai millainen työntekijöiden edustusjärjestelmä yrityksessä on. Sopimisen on siten oltava mahdollista myös yrityksissä, joissa ei ole luottamusmiestä.

4. TYÖRAUHA

Työrauhalainsäädäntömme on uudistettava. Vuonna 1946 säädetty työrauhalainsäädäntömme on vanhentunut, eikä se vastaa nykypäivän haasteisiin.

- Kohtuuttomat, työriidan kannalta ulkopuolisia yrityksiä vastaan suunnatut tukilakot on kiellettävä, demokraattista päätöksentekoa vastaan suunnattuja poliittisia lakkoja on oleellisesti rajattava samaan tapaan kuin muissa Pohjoismaissa sekä seurauksia laittomista lakoista on kiristettävä.

Kohtuuttomia ja demokraattista päätöksentekoa kaventavia lakkoja on rajoitettava.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Perheyritysten liitto

